

Juba Ferenc (Bécs)

A diadalmas otrantói ütközet 80. évfordulójára

Magyar nemzetünk sokezeréves történetének és 1100 éves államalapításának a trianoni zsákutcába torkoló idején, 1997-ben ünnepelte egész múltjának legnagyobb, győzedelmes tengeri csatáját. Az első világháború alatt, 1917. évi május hó 15-én, legnagyobb magyar tengeri hősiességnek, nagybányai Horthy Miklós cs. és kir. sorhajókapitánynak a parancsnokságával vívott - a tengeri hadviselés történetében otrantói ütközet néven ismert - diadalt. Mivel "megfogyva bár, de törve nem", még élünk, szinte természetes, hogy minden látható és nem látható (de annál jobban érzékelhető!) ellenségünk teljes erejéből megkísérelje nemzetünket vagy fizikailag, vagy egyéb módon - pl. a nemzet tagjainak az elnemzetlenítésével - eltüntetni ősi földjéről. Ennek a megsemmisítésnek az egyik legkiválóbb eszköze a nemzettudat megsemmisítése. Lenin útmutatása szerint: "Ha egy nemzetet meg akarsz semmisíteni, vedd el a tradícióját!" Ezt az elvet eddig is minden ellenségünk nagy haszonnal követte (még Lenin előtt is!) és követi. Mérheterlenül gazdag tradícióink tárházából annak egyes elemeit sikeresen tüntetik el, pl. a média eredményes agymosása, vagy az orosz megszállókat hűen kiszolgáló és valós történelmünket ifjúságunk előtt az iskolákban elhallgató kultúrhatalmasok. Ezek egyes esetekben a gúny eszközével teszik népünk fiai előtt hagyományunk értékes részeit utálatossá. Más esetekben hagyományaink egy részét ellopják és azokat arcátlanul, nagy hangon úgy kürtölik világgá, mintha az mindig is a sajátjuk lett volna. Ellenségeink remek fogása létünknek elhallgatása is. Mivel pedig az emberi gonoszságnak, de a butaságnak sincsen határa, a nagyvilág legnagyobb részének fogalma sincsen arról, hogy mi létezőnk, legfeljebb bután csak feldarabolni tudnak minket. Erre az egyik legragyogóbb példa: a belga tankönyvek még nem is olyan régen tanították, hogy a "magyarok germanizált mongolok".

Talán mondani is felesleges, hogy a küldött kiigazítást még csak válaszra sem méltatják.

Rövid bevezetésnek szánt mondanivalómat azért tartottam szükségesnek és fontosnak, mert "az évforduló jó előkészítése" érdekében már a múlt évben megjelent pár cikk a médiában, amelyek közül az egyik éppen legnagyobb tengeri hősiességnek, Horthy Miklósnak a hősiességét igyekszik megcáfolni. Lássuk tehát a cikket és arra adandó válaszunkat, amely éppen a 80. évfordulót, annak jelentőségét, résztvevőinek hősi magatartását követendő példaként igyekszik nemzetünk tagjainak bemutatni. Reméljük, hogy a hazaszeretet, kötelességtudás és önfeláldozás példáit látva, meg fog erősödni nemzetünk fiaiban annak a tudata, hogy milyen kincset jelent minden áldozat, megpróbáltatás és szenvedés ellenére is magyarnak lenni.

Az inkriminált cikk írója történész. Róla fel kell tennem, hogy tudja a valós történelmet. A magyarságtudat elpusztítását célzó cikk mögött tehát magyarul beszélők nemzetpusztító céljai húzódnak meg.

A "Historia" nevű történelmi folyóirat 1966. évi 8. számában "Horthy Miklós otrantói csatája" fő- és "Egy kiállítás egy képe" alcímmel a 30. és 31. oldalon egy cikk jelent meg. Ennek a lényege, hogy Ausztria-Magyarország - és így hazánk - legnagyobb tengeri hősiességének nem lehet helye a legnagyobb száz magyar hős között. A cikk - finomabb kivitelben - lényegében megfelel a szovjetorosz megszállás alatti szovjetbarát firkászok által írott, Horthy elleni hazug rágalomokkal tömött propagandaförmedvényeknek. Ezeknek egyetlen célja volt: legnagyobb tengeri hősiességüket és a német (második világháborús) megszállás alatti egyik

legeredményesebb ellenállónkat a magyarság előtt úgy lebecsmérelni, hogy Ő többé ne lehessen tiszteletre méltó hagyományunk megbecsült hőse.

Ellenségeinknek hagyományaink ellen folytatott aljas küzdelme már sok eredményt ért el. Nemzetünk imáján, himnuszunkon ifjaink egy része ma már "röhög"! Nyelvünk fokozatosan romlik. Az ikes igeragozást már hivatalos közlönyeink sem ismerik. Feladatokat, munkát már nem "elvállalunk", hanem "felvállalunk" (a "levállalunkat" még nem vezették be), bár "be" már iskolázunk, de "ki" még nem nagyon. Nyelvünk tele lett a különféle megszállók kifejezéseivel. A legtöbben nem tudtuk, hogy mi a csasztuska, meg a kulák, ahogyan ma még sokan nem tudják, hogy mi is az a software, meg penny shop és hasonló. Gyönyörű népviseletünk balkanizálódott; hiszen köztudomású volt, hogy a Balkán ott kezdődik, ahol a férfiak az inget a gatyán kívül hordják. Aki magyar (Kossuth) ruhát vesz fel, azt mint valami csodabogarat bámulják, nem úgy, mint pl. az oláhoktól megszállott Erdélyben! ahol ez természetes. Díszmagyart viselni pedig ma már szinte bűncselekménynek számít, de az egészségtelen Löwy-féle amerikai tehenészgatya, hja, az mán' döfi! Mindez - sajnos - ma már szinte természetes, hiszen a szovjetország megszállás közel fél évszázada alatt történelmünket részben elhallgatva, részben lehazudták, míg elnyomó szláv elleneinket egekig magasztalták.

Tradícióink legerősebb oszlopait hőseink, vértanúink alkotják. Akik az ellenséggel vívott harcok során életüket áldozták, azok a mi hősi halottaink. Akik ezekben a harcokban bátorságukkal, kiválóságukkal eredményeket értek el, azok a mi hőseink. Elért eredményeik nagyságáról kitüntetések megfelelő fokozatai láthatóan beszélnek. Ezek közül a legismertebbek a kalapos király, II. József által alapított vitézségi érem megfelelő fokozatai. Ezek tulajdonosai Ausztriában még ma is élvezik a megszerzés idejében előírt havi járandóságot. Hja, ők megbecsülik vitézeiket.

A legmagasabb hősi elismerést a Mária Terézia rend jelenti. Mindazok, akiket ezzel jutalmaztak, vitán felülálló legnagyobb hőseink. Aki pedig a mi legnagyobb hőseinket lebecsmérli, az nyilvánvalóan bizonyítja, hogy magyarul beszél, de a magyar tradíciók megsemmisítésén dolgozik. Azt hiszem célszerű itt megemlítenem, hogy a "magyar", "ki a magyar" meghatározásával már igen sokan próbálkoztak, mert az nem olyan egyszerű. Ma már könnyebb a dolgunk. Akinek Trianon fáj, az magyar. Akinek nem fáj, hát az lehet, hogy magyarul jól beszél, de semmi esetre sem lehet magyar. Végző fokon nem lehet mindenki magyar, igaz-e? Földgolyónk 1/5-e szárazföld, 4/5-e tenger. A szárazföldi embernek erről a 4/5-ről általában nincsen sok fogalma. Különösen maradék országunkban, amelytől ezer év után még a tengert is elvette Trianon. Ez a tengert és tengeri életet nem ismerés sem nem szégyen, sem nem kötelező. Ha azonban egy ilyen szárazföldi beképzelt önteltségében tengeri szakkérdésekbe bele mer szólni és abban nagyhangú kijelentéseket tenni, az nekem olybá tűnik, mint egy vidéki bábaasszony, aki kétségbe vonja, hogy pl. Teller Ede jó atomfizikus-e? Ugye, nevetséges? Ha az ilyen szaklaikusoknak még hatalma is van, károkozásuk határtalan. Az elmúlt fél évszázad elég példát adott. Egy ilyen példa tengerészetünkéből. Trianonban elvett (és a jugoszlávoknak meg olaszoknak adott) tengeri hajóink értéke kerekén egymillió kg aranyat tett ki. Ezek az államok az "emberi jogokra" tekintettel tengerészeinket kirugdosták. Ezek hazajöve a nyomorgó országban csak a munkanélküliek számát gyarapították. Textiliparunk állt, mert a trieszti átrakás miatt megnövekedett gyapotárát nem tudták megfizetni. Horthy Miklós ötletét, hogy a Dunán át jussunk ki a tengerre, kiváló hajóépítő mérnökeink (pl. a "Szent István" csatahajónkat építő Scharbert Gyula és Ferdinánd Lajos) megvalósították. A szakvilág legnagyobb csodálkozására megszülettek a Dunatengerjáró hajóink és ezzel minden idők legsikeresebb vállalkozása. Minden hajó minden évben megkereste testvérhajóját 1 200 000 pengő értékben. Ez az összeg akkor - havi á 200 pengőt számítva - hatezer (!) családnak biztosított remek megélhetést, 15 évvel Trianon után! Hatalommal rendelkező szaklaikusaink ezt a vállalkozást idegen érdekekre tekintettel

megszüntették. Tengerészeink százai munkanélküliek, vagy idegen lobogójú hajókon keresik kenyerüket, míg a Duna-tengeri forgalomba illő kb. egymilliónyi tonnát idegen, orosz hajók szállítják. Sapientia sat. Az átlagos képet ismertető parányi előszó után térjünk rá a cikk érdemi megválaszolására. A cikk úgy kezdődik, hogy Horthy Miklós életpályájának már számos mozzanata képezte viták tárgyát történészek, publicisták, politikusok és laikusok között egyaránt. Ehhez annyit mondhatunk, hogy amennyiben a "vita" azt jelenti, hogy egy megszálló hatalom oltalmának a köpönyege alatt egy magyarul beszélő nem magyar hazugságai, rágalmozásai és hasonlók ellen tisztességes, tárgyilagos történészek, személyes résztvevők stb. a tényeket állították szembe, hát bizony akkor voltak viták. Ezeknek a kezdete arra az időre nyúlik vissza, amikor Horthy kiséperte a szovjetbarát "szocialista" Tanácskormányt és embereit, - amint azt hazug módon egyes történelemkönyvek "szocialistának" mondva állítják (19/376), holott az kimondottan bolsevista volt. Ekkor ezek méltatlankodva "fehér terror"-ról ordítottak és a nagy részük Ausztriába menekült, ahol akkor már köztársaság volt. Ott óriási propagandát fejtettek ki hazánk és Horthy ellen. Ez ott igen jó talajra talált, hiszen három megyénk (Sopron, Vas és Zala) felének Nyugat-Magyarország néven Ausztriához csatolásához ez igen jó propagandát nyújtott és tudjuk jól, hogy "az kiabál legjobban, akinek a háza ég" (28/109). Ebből kifolyólag még ma is propagandázik az osztrák média "Horthy fasizmust" és "keskenyvágányú Horthy diktátort" emlegetve volt magyar főkommunista és ávos tanácsadók tanácsai alapján. (Mondanunk sem kell, a tárgyilagos, tényeket bizonyító hozzászólásokat meg sem válaszolva.) Természetes, hogy a "vörösök kitakarításának" a helyességét messzemenően igazolta az azóta eltelt időszak. A madridi egyetemen nemrégiben lezajlott konferencia nemzetközi résztvevői megállapították, hogy míg a németországi holocaustban oly sajnálatos módon legyilkolt áldozatok száma hatmillió volt, addig a szovjetországi kommunizmus által legyilkolt áldozatok száma 56 milliót tett ki!

Ami a cikkben említett "vitákat" illeti, azon sem lehet "vitakozni", hogy a Horthyt "cattaroi gyilkos"-ként beállító írások csupán propagandarágalmak. Ugyanis: 1. Horthy akkor (még csak lábadozva) az Ö.H. "Prinz Eugen" csatahajó parancsnoka volt, és 2. a cattaroi szláv lázadás esetében a király elvette a haditengerésztől a bíraskodás jogát és azt a parti erődök parancsnokságának a hadbíróóságához utalta. A szokatlanul gyenge ítékezés végén a - sajnos - csak négy halálos ítéletet éppen ezért Gusseck altábornagy, a parti erődök parancsnoka írta alá. "Szláv lázadásról" írok, mert a) azt Method Koch cs. és kir. fregattkapitány szervezte, (aki illegálisan 1917-től mint a jugoszláv nemzeti tanács honvédelmi biztosa működött) és erről 1926-ban - már mint jugoszláv kir. tengernagy - a jugoszláv tengerészet lapjában a "Pomorac"-ban beszámolt (25), b) mert a lázadók között a szlávok számaránya a flotta legénységében lévő szlávok számarányát messze felülmúlta, és c) szinte megdönthetetlenül igazolja ezt a lázadás 30. évfordulóján a Csehszlovák Antifasiszta Szövetség által 1948-ban Csehszlovákiában kibocsátott emlékérem, amelyen nem "kommunista", hanem "szláv lázadás" felirat ékeskedik. Az érmet - jellemzően - csak csehszlovákok és jugoszlávok kaphatták. Azon sem lehet persze "vitakozni", hogy a királykérdésben a nagyhatalmak főbiztosai (Hohler brit, Fouchet francia és Da Vinci olasz) 1921. évi április hó 3-án demarsot nyújtott át a magyar kormánynak (gróf Teleki), amelyben az állott, hogy "a Habsburg családhoz tartozó bármely személy hatalomba helyezése magát a béke alapját veszélyeztetné és azt a szövetségesek sem el nem ismernék, sem el nem tűrnék... Minden felelősséget elhárítanak magukról azokért a súlyos eseményekért, amelyek bekövetkeznének, ha kívánságukat a magyar kormány nem teljesítené". (14/150). Csehszlovákia ekkor már mozgósított. Az 1920. évi november hó 12-én kötött olasz-jugoszláv rapallói egyezményben már mindkét állam megállapította közös fellépését Magyarország ellen. Megemlítendő még az is, hogy azon sem lehet "vitakozni", hogy a magyarokkal szemben éppen nem barátságos "Lexikon des Zweiten Weltkrieges"19 szerint Horthy igyekezett a zsidók deportálását megakadályozni. Ezt helyesbítve: nem csak igyekezett, de meg is akadályozta, mert azokat

1944. évi június hó 29-én megszűntette. Ha Horthy ennél többet nem tett volna a zsidók megmentéséért, vele szemben a megmentettek részéről olyan hálának kellene megnyilatkozni, mint amelyet azok a megmenekült és nemeslelkű zsidók mutattak, akik a "hálás zsidóság" feliratú koszorújukat helyezték el a kenderesi kriptában, amíg a holt tengernagyot vagy hatvanezer magyar búcsúztatta a kenderesi mezőn és vagy 300 magyarul beszélő nem magyar szidalmazta a budapesti Vörösmarty téren. Végül 204 azon sem lehet "vitatkozni", hogy Horthyt a németekkel szemben évek óta nyilvánított ellenszenve, ellenállása és a magyarországi zsidók védelme miatt 1945. október 15-én Skorzeny SS-ezredes foglyul ejtette, majd Németországba internálták. Reméljük, hogy ez a pár példa elegendő lesz a Horthy ellen felhozott hazug vádak megcáfolására. A tárgyilagosság értelmében azt is le kell szögezünk, hogy az ellene irányított hazug vádak a nürnbergi törvényszék megrágalmazását is jelentik, amely bíróság Horthyt nem mint bűnöst, hanem mint tanút idézte meg, kihallgatta és elbocsátotta. Pedig erről a törvényszékről nem lehet azt állítani, hogy finnyás lett volna a háborús bűnösök elítélésében. Cikkének bevezető részében a cikkíró felteszi a kérdést, hogy "vajon Horthy Miklós az első világháborúban tengerésztisztként végrehajtott haditettei, így az otrantói ütközetben aratott győzelme elegendő alapot adnak-e ahhoz, hogy beválogassák a száz legkiemelkedőbb magyar katonahős közé, avagy nem azért került-e be a "válogatott csapatba", mert kormányzói méltósága utólag megemelte hadi érdemeinek a jelentőségét"? A "vízvezeték kapitány" és a "fehérlovás tengerész" - holott fehér ló egyáltalán nem létezik - gúnyszó is^{17, 2}, az ilyen kifejezéseket használó (és az olvasóközönségnek a - sajnos - butaságára számító) személyek lelki képességének és lelki beállítottságának a jele, akik a magasabbrendűekkel szemben mindig is fennálló irigy dühükben mást nem tudnak produkálni, csak ilyen kiselemista mintájú gúnyolódást. Közben eszükbe sem jut, hogy ezek a megnyilatkozások butaságuk legremekebb bizonyítékai, mert elárulják: fogalmuk sincsen arról, hogy a robbanómotorok feltalálása és általános használatba vétele előtt a világ minden tengerésztisztje szárazföldi bevetés idején lovon vezette alakulatát. Persze ezek a gúnyszavak azt is világosan bizonyítják, hogy azok írói milyen mélységesen gyűlölik ezt az államot és népét, amely nekik és felmenőjüknek mesébe illő jólétet biztosított hosszú időközön át mindmáig. Lehetséges pl., hogy a "Garasország és új nemzeti hőse az admirális kormányzó (fehér lovon)" című, aláírás nélküli cikk is¹⁷ egy ilyen magyarul beszélő nem magyar gyűlöletét tükrözi - "hálául" Horthynak köszönhető életben maradásáért. Tekintettel arra, hogy a Mária Terézia rend káptalanja Horthy Miklóst a rend lovagkeresztjével tüntette ki (amely a kitüntetett kérelmére bárósággal jár, amit - jellemzően - Horthy sohasem kért!) és valaki megkérdőjelezi, hogy egy ilyen kitüntetett lehet-e hős, ez pontosan megfelel a "bábaasszonyos" kérdésnek. Bámulni való az a merészség, hogy valaki, akinek a tengeri hadviselésről még csak halvány fogalma sincsen, a "szaklaikus" magabiztosságával kételkedik abban, hogy Európa egyik legnagyobb hatalmának, Ausztria-Magyarországnak a legnagyobb hadvezéreiből, legnagyobb (és nagy részben nem magyar) hadi szakértőiből álló rendi káptalan helyesen tudott-e dönteni olyan szigorú szabályzat előírásai szerint, amibe még a király sem volt jogosult beleszólni! Ez a rendi káptalan olyan szigorúsággal ítélte meg a lovagkeresztet Horthynak, hogy még az 1915. évi december hó 5-én San Giovanni di Medua kikötőjében véghezvitt haditettét is belevonta ítéletébe, kiemelve annak nagy jelentőségét a háború kimenetelére nézve, mert a kikötőben tároló és Montenegró megsegítését célzó hadianyag megsemmisítése nagyban hozzájárult Montenegró megszállásához, elfoglalásához. Mintha már előre megérezte volna a káptalan, hogy meg kell válaszolnia a 80 év múlva felvetett kérdést, hogy volt-e Horthy haditetteinek a háború kimenetelére ható jelentősége. Nos, látjuk, volt. Fentieket az írónak kellett volna tudnia, hiszen ő írta az "Európa. Historia" kiadásában 1990-ben "Emlékirataim" c. Horthy-könyvhöz a jegyzeteket! (14/361-391) Ami a kérdés másik felét illeti, arra csak azt tudjuk válaszolni, hogy aki a Horthy-kérdéssel foglalkozik, annak feltétlenül tudnia kell azt is, hogy Horthy nem azért lett hős, mert

kormányzóvá választottak, hanem azért lett kormányzó, mert hős volt. Ugyanis az inkriminált cikkben az olvasható, hogy az ütközetet csak az után értékelték nagy hadieseményként – utólag –, amikor Horthyt kormányzóvá választották. Lássuk tehát a véleményeket Horthy kormányzóvá választása előtt. Konek altengernagy szerint a zártörés nagyban hozzájárult a további tengeralattjáró sikerekhez. A diadalmas ütközet nagyban emelte az osztrák-magyar hadiflotta presztízsét. Csonkaréti összeállítása szerint az akciót számos tudományos és népszerű munkában tengerész és történész szakértők feldolgozták, értékelték és elemezték. Egyöntetű az a megállapításuk, hogy az első világháborúban az Adrián ez volt a legnagyobb jelentőségű összecsapás az antant és az osztrák-magyar haditengerészet között. Dr. Szabó Iván írja "A Tenger"-ben:

"Jelentősége - áthozva az Adria flottáira az arányokat - csak Skagerrakéval mérhető." Horthy hősiességéről és az ütközet jelentőségéről pl. az Osztrák Katonai Folyóirat írja 1967-ben: "A legnagyobb csata az Adrián az első világháború alatt" - vagy E. B. Potter és Ch. W. Nimitz (USA flottaparancsnok) írja "Tengeri hatalom. Haditengerészeti történelem" című könyvükben: "...csak május 15-én sikerült Horthy Miklós sorhajókapitánynak a "Novara", "Helgoland" és "Saida" cirkálóval eredményesen szétzúzni..." (t.i. a zárat). (3/108, 110) Horthyról - kormányzóvá választása előtti időből - és hősiességéről még ellenfelei is dicsőítően nyilatkoznak. Így pl. Guido Milanese: "Olyan ellenfél áll velünk szemben, akinek, ha legyőzzük, rögtön kezet nyújtottunk volna..." - Rizzo olasz kir. fregattkapitány ("Szent István" csatahajónk elsüllyesztője): "...feltétlenül el kell ismerni, hogy Horthy a háború alatt izzó és értékes parancsnok volt, csodálatos energiával..." (3/110) Hasonló értelemben fejtette ki véleményét Thaon de Ravel olasz kir. tengerészeti miniszter Rooseweltnak (akit akkor Wilson, mint tengerészeti államtitkárt küldött Rómába, hogy az olaszokat erélyesebb tengeri harcra buzdítsa az osztrák-magyar tengeri erők ellen): "...ráadásul van egy vakmerő parancsnokuk, aki a legváratlanabb pillanatokban kifut hajóival és megtámad bennünket. Nem, ekkora kockázatnak nem tehetjük ki flottánkat!" (23/42)

Érdeemes meghallgatnunk a velünk szövetséges német haditengerészet nagyjait is. Franz von Hipper tengernagy (a német csatacirkáló flotta parancsnoka a skagerraki csatában): "Különösen kiemelkedőnek tartom a cirkálók bátor és lovagias magatartását, amikor máshonnan is fenyegetve az életben maradt ellenség megmentésére siettek..." - vagy Reinhard Scheer tengernagy (a német flotta parancsnoka a skagerraki csatában): "...Horthy nem habozott, hanem egyenesen az ellenségnek 205 tartott... ennek a tetterőnek, ennek az ügyes és semmitől vissza nem riadó tetterőnek az ellenfél nem tudott hasonló elszántságot szembeállítani... Így Horthy neve is elválaszthatatlanul összefon egy Tegetthoff neve mellett a cs. és kir. haditengerészettel..." Bár a kormányzóvá választás után, de az ütközetre vonatkozóan írja Jean Pelletier Doisy, a velünk mindig is ellenséges beállítottságú franciák tengerészeti szaklapjában a "Cols Bleus"-ban: "Acs. és kir. haditengerészet elhatároz egy akciót a zár ellen. Végrehajtja a híres nagybányai Horthy Miklós sorhajókapitány...az esemény Horthy mesteri keze által elvitathatatlan osztrák siker..."⁵ Ugyancsak az ütközetre vonatkozott Mark Kerr angol tengernagynak, az adriai brit tengeri erők parancsnokának a jelentése a brit admirális részére: "Semmi kétség sem fér hozzá, hogy az osztrák-magyar cirkálók magatartása egészen rendkívüli módon lovagias volt. Ha valamelyik drifter felvette a küzdelmet és vonakodott magát megadni, a cirkálók nem süllyesztették el, hanem, ha már harcképtelenné vált, úszni hagyták. Ez a magatartásuk valóban teljes mértékben megfelel a tengerészlovagiasság tiszteletre méltó régi hagyományainak." (3/96)

A cikkírónak azt is kétkedés nélkül illenék tudnia, hogy aki Ausztria-Magyarország (és így hazánk) legnagyobb hadiküttetésének a tulajdonosa, az feltétlenül az ország legnagyobb hőseinek egyike. Kormányzóvá választásának éppen hősi mivoltára tekintettel játszott Nagy-Britannia fontos szerepet. (Lásd később!) Az akkor felmerült komoly véleményeket az idő tökéletesen igazolta is. Alatta egy többpárti parlamentáris demokrácia

létesült. Akisgazdák és a szociáldemokraták helye rögzítve volt a magyar törvényhozásban. (24/45, 15/70-71.) Hiszen már 1921-ben egy megállapodás garantálta a magyar szociáldemokrata párt működését. Gróf Teleki Pál miniszterelnöksége idején (1920-21 és 1939-41) pedig a fajvédő csoportok ki lettek zárva és Szálasi Ferenc, a Magyar Nemzeti Szocialista, később Nyilaskeresztes Párt vezetője pedig többszörösen börtönbe is került. Az 1920. október 23-án Magyarországra érkezett Sir George Clerk brit diplomata, aki a győztes hatalmak megbízásából kereste fel Horthy Miklóst, őt, a fővezért találta legalkalmasabbnak arra, hogy a tényleges hatalmat ideiglenesen gyakorolja.

Clerk ezután szólította fel az oláhokat - mint megszálló erőket - a távozásra. Ezek azután 1919. november közepén el is hagyták Budapestet. (24/12) Mindezekhez még azt is illik tudni, hogy a kb. 40 millió anglikán "pápája" - azaz egyházi feje -, a brit király és Franchet d'Esperey francia tábornok, a balkáni szövetséges csapatok főparancsnoka elítélték a kommunizmust, és "a magyar honvédelmi bizottmány" állandóan biztatást kapott arra, hogy az antant jóindulattal nézi a bolsevizmus letörésére irányuló szervezkedést és nem fogja megakadályozni, ha a cél érdekében nemzeti hadsereget szerveznek. Továbbá jellemző még Charpy francia tábornok kijelentése a polgári vezetők részére: "Ahol franciák vannak, ott nincs kommunizmus!" (13/12 és 21) A nagyhatalmak félték, hogy a kommunizmus nem áll meg határaik előtt. Erre jellemző, hogy amikor Károlyi Mihály előadta külön fegyverszüneti kérelmét, Franchet d'Esperey tábornok megkérdezte őt, hogy kinek a nevében beszél. Károlyi válasza, hogy a Nemzeti Tanács meg a katonatanácsok nevében, ez a válasz felbosszantotta olyannyira a tábornokot, hogy híres válaszát megvetően dobta oda: "Hát már ilyen mélyre süllyedtek Önök?" Természetes, hogy mindezen álláspontok háttérében helyeselték Horthy rendcsinálását. Csak jóval később lett a brit "pápa" is az 56 milliós ateista, gyilkos Szovjetunió hű szövetségese, amikor is (az anglikán egyház és "istenhívő" tagjainak örök székelyére) 1943. évi március hó 7-én a canterbury érsek misét mondott a szovjet győzelemért és ünnepélyesen megáldotta a Sztálinnak küldött díszkardot. Valóban felemelő és megható cselekedet egy keresztény egyház főpapja részéről a világ legnagyobb kereszténygyilkos ateistájával szemben, ugye? (22/201)

Nagyon jellemzőnek tartjuk a Horthyra vonatkozó véleményeket első világháborús ellenségeink nagy államférfiainak a szájából - természetesen a kormányzóvá választás előtti időből. Így pl. alig ismert, hogy Horthyt nagyrészt Nagy-Britannia jóvoltából és támogatásával választották kormányzóvá (23/37) és tovább: "...Trowbridge tengernagy, aki a szövetséges misszió vezetője volt Budapesten... értésükre adta, hogy Horthy jó választás lenne...". - Érdekes azt is tudnunk, hogy a szövetséges hatalmak főbiztosai közül Hohler táviratban közölte brit kormányával, hogy "Horthyt alkalmasnak tartja kormányzónak, mert az egy abszolút becsületes, megbízható, életerős ember; jellemének minden kalandozás, sovinizmus idegen".

Meg kell jegyezzük, hogy ezeknek az államférfiaknak a megállapításai a bekövetkezett jövő fényében tökéletesen helytállóak voltak. Ezek után nézzük még meg a "végkifejletet", amint azt a cikkíró említi.

Kezdjük azzal, hogy a kormányzó - régi, horvát, jó bajtársaival folytatott előzetes tájékozódás után - a mohácsi vész 400 éves fordulóján a Mohácson tartott beszédében nyílt szavakkal megkezdte a közeledést Jugoszlávia felé. (11/29) Ezt azután Quai d'Orsay megtorpedózta, attól való félelmében, hogy a kisantant szétesik. A kormányzó már 1938 augusztusában figyelmeztette Hitlert, hogy óvakodjék egy olyan koalícióval szembe kerülni, amelynek Nagy-Britannia is tagja. 10 1938. évi augusztus hó 22-én, a "Prinz Eugen" nevű német páncélos cirkáló vízrebocsátása után történt ez, amikor Hitler arra szólította fel a kormányzót, hogy lépjen vele szövetségre a csehek ellen. (Erre a beszélgetésre azért adódott alkalom, mert Hitler arra tekintettel, hogy a kormányzó volt Ausztria-Magyarország utolsó nagy csatahajójának parancsnoka, a kormányzó úr nejét kérte fel, hogy legyen az új hadihajó

keresztanyja.) Horthy azt válaszolta, vigyázzon; ha újabb háborúba keveredik, azt el fogja veszíteni, mert nincsen tengeri ereje. Hitler erre kiabálni kezdett vele, mire Horthy felkelt. Kijelentette, ne feledje, ő (Hitler) egy még alig megszületett állam vezetője, míg akivel beszél, az egy ezeréves, szuverén állam feje. Ha így bánnak vele, azonnal távozik. Hitler ekkor lehiggadt, de utána szívből gyűlölte Horthyt. (23/24) "1939 januárjában a kormányzó a zsidótörvényhez nem akart hozzájárulni az akkori formájában, Imrédyvel is elégedetlen, Németországgal szemben is erős hangot használt, erősen aláhúzza a magyar függetlenséget" írja Andorka. (1/75) Míg a tót Tiso és a cseh Hácha már elfogadta a nürnbergi törvényeket, Magyarország azokat nem fogadta el. (23/88) Teddy Kollek, Jeruzsálemnek húsz évig polgármestere mondta el egy interjújában, hogy 1938-ban szülei előbb Prágába vándoroltak abban a reményben, hogy Csehszlovákia szabad marad. Később Magyarországon át jutottak Palesztinába. 18 Montgomery (23/91) és Daruvár (4/132) egybehangzóan írja, hogy hősiesség volt Magyarország részéről több mint 100 000 lengyelt, ausztriai és szlovák zsidót beengedni, ami által sokkal többet tettek, mint kellett volna. ...Teleki Pál gróf 1939. július 29-én levélben értesítette Hitlert arról, hogy Magyarország... semmiféle katonai akcióba nem kíván bocsátkozni Lengyelországgal szemben. (Horthy kormányzó parancsot adott a kassai vasúti híd felrobbantására, arra az esetre, ha azt a németek katonai szállításokra erőszakkal akarnák igénybe venni.) (4/131-132)

Horthy számára a zsidók emberi lények voltak (23/89) és az antiszemitizmus elleni küzdelmében Serédi hercegprímás hathatósan támogatta, hiszen - amint Montgomery írta (23/90-91) "Magyarországon valamennyi egyház elítéli az antiszemitizmust".

Az ország vezető gazdasági és pénzügyi zsidói is az óvatos, minden provokációt elkerülő tartás érdekében szóltak. (28/II/152). Különösen figyelemreméltó a zsidó szervezetek közismert képviselőjének, Prof. Lewi Nemiernek a Foreign Office felé tett nyilatkozata (28/151): "Nagy aggodalommal tekint az ember Magyarországnak egy idő előtti német megszállásának a következményeire a relatív biztonságban ott élő 800'000 zsidó tekintetében, ha ez bekövetkeznék - mondotta. A zsidók egyetlen reménye abban áll, hogy addig, amíg a németek odavághatnak, a magyarok nem tesznek semmit, ami az ország német megszállását maga után vonná. Ezzel a Foreign Office képviselője teljesen egyetértett. "Magyarország volt az egyetlen európai ország a Pireneusoktól keletre, ahol a zsidók élete biztonságosnak volt tekinthető 1944 márciusáig." - írja Montgomery (23/86). A német megszállásig a német befolyás területén Magyarország egy békés és relatív emberséges sziget volt, ahol 800'000 zsidó és 100'000 menekült lengyel, valamint francia védelmet talált (28/394). Bárdossy miniszterelnök eleinte a háború ellen volt, de Kassa bombázása után teljesen a német oldalra állt. Sajnos, Molotov kedvező kijelentését Magyarország mellett, - amit Kristoffy követünk előtt tett -, elhallgatta a kormányzó előtt (11/69). Szlovákia már 1941. évi június hó 21-én belépett Németország oldalán a háborúba, míg Bárdossy csak június 26-án jelentette be a hadiállapotot a Szovjetunióval szemben, mégpedig az országgyűlés és a kormányzó tudta nélkül (23/128). Horthy már 1941. szeptember 8-án követelte Hitlernél a honvédség hazarendelését (7/ 128). Ha Magyarország nem kötött volna kompromisszumot Hitlerrel és őt provokálta volna, akkor a németek már 1939-ben vagy 1940-ben megszállták volna Magyarországot és nem 1944-ben és 1'000'000 zsidót legyilkoltak volna (23/102). Persze a történelem eseményei nem ismernek "ha"-t és "volna"-t. De az elismerésünk helyett fokozatosan növekvő hibáztatás miatt önkéntelenül is felvetődik a kérdés, hogy nem lett volna-e tényleg jobb, ha Hitler megszállt volna bennünket már 1939-ben vagy 1940-ben? Hasonlóképpen járhattunk volna, mint pl. Csehszlovákia és a háború végén győztesként szerepelhettünk volna mi is. Valóban igaz – ahogy Montgomery írja is - zsidóink elpusztultak volna. De akkor ki szidná máma Magyarország "bűnös" politikáját és a "gyávának" újabban kikiáltó Horthyt? Végül azt is fel kell vetni - hiszen gondolat szabadság is van - hogy vajon miféle gondolatok vannak azok fejében, akik szerint igenis, ki kell venni Horthy képét az

ikonosztázból (Magyar Nemzet, 1996. július 27. Kultúra - 17. old.), mert éppen, hogy nem léptünk be Hitler ellen 1940-ben pl. a háborúba - hiszen ebben az esetben Montgomerynek lenne igaza...?! - Elégedjünk meg ennyivel és örüljünk, hogy nem így történt.

Horthy éppen tevékenységére tekintettel kapott levelet Sir A. V. Visc. Earl Alexander of Hillsboroughtól, hogy: "...a kormány érdeklődéssel és elismeréssel figyeli az Ön erőlködését a béke megtartása érdekében a kelet-európai térségben..." (28/152)

Midőn az 1944. évi március 19-i megszállás után a Gestapo 100'000 zsidót deportáltatott Lengyelországba, Serédi hercegprímás pásztorlevelének a megjelenésekor – amint említettük is – Horthy beszüntette a deportálásokat 1944. június 29-én. Úgy véljük, ha ennyi nem lenne elég a cikkírónak (bár eddig is tudnia kellett volna, hogy az említett "viták" milyen "viták" voltak), akkor a "végekifejléssel" kapcsolatban azt is tudnia kellene, hogy Hitlerrel szemben, a klessheimi tárgyalás alatt, mikor Horthy már látta, hogy az ellenállás hiábavaló, a megszállást ugyan tiltakozással tudomásul vette, de mégis sikerült az ország szuverenitását megtartania. Egyébként Montgomery nyolc éves magyarországi követi tartózkodása idején jól látta, hogy a kormányzó a cs. és kir. tengerésztiszti hagyományaihoz híven felette állott a politikának és abba nem avatkozott bele. Mikor azonban Kállay le akart mondani, a kormányzó kérte, hogy maradjon még "menteni ami menthető", mert úgy vélte, hogy rövidesen vége lesz a háborúnak (23/164). Hitlernek meg kellett tudnia, hogy a magyar macskának kilenc élete van. Horthy a német megszállásig szigorúan az alkotmányos keretek között gyakorolta a hatalmát. Mivel azonban az alkotmány többé már nem volt hatályban, úgy döntött, hogy mindent megtesz az országért, tekintet nélkül a formai korlátokra (23/ 165). Idézhetjük tehát a fritz tengerészmondást: "Einmal Seemann, immer Seemann" azaz magyarul: "Atengerész tengerész marad." Itt van most a helye, hogy Csonkaréti remek megállapítását idézzük: "Társadalmunkban hamis kép él Horthy kormányzóról. Horthyról, a tengerésztől pedig szinte semmilyen. Márpedig Horthy ötven éves koráig csak a tengerészetnek élt, az osztrák-magyar, császári és királyi haditengerészet tisztje, 1918-ban ellentengernagya volt. Ez a tény rendkívül fontos Horthynak, mint kormányzónak a megítélésénél is. Mert ha igaz, hogy az ember jellemfejlődését, gondolatvilágát, magatartását meghatározza a gyermekkor és az ifjúkor - márpedig ez igaz -, akkor Horthy személyiségét, kormányzói tevékenységét ennek az ifjúkornak, sőt Horthy esetében az egész férfikornak, mint meghatározó életformának az ismeretében lehet és szabad vizsgálni. Ahhoz tehát, hogy megértsük Horthyt, a kormányzót, az embert, cselekedeteinek mozgó rugóit, meg kell ismernünk Horthyt, a tengerészt, azt a hátteret, amelyben élt, azokat az eseményeket, amelyeket szolgált. Horthy életének első 50 esztendeje kulcs a Magyarország sorsát irányító kormányzó lelkéhez, gondolat- és érzésvilágához, politikai elképzeléseihez. Csak a tengerészmúlt ismeretében lehet elvégezni Horthy életművének felmérését, feldolgozását, a kormányzóról alkotott kép teljessé tételét." (3/5). 207

Veesenmayer német követ és tejhatalmú megbízott 1944. március 19-e után ismételtén megkísérelte az államvezetés befolyásolását, de mind az államfő, mind a miniszterelnök ezt minden esetben elutasította. Ezért Magyarország szuverenitása "de jure" (Horthynak köszönhetően) a német megszállás alatt sem szünetelt, de "de facto" természetesen számos törvénytelenység történt (24/204-5).

A "végekifejlés" kérdésében azt is figyelembe kell vennünk, hogy 1944. május 20-án Churchill még a Szovjet elleni győzelemmel kecsegtető háborút sürgetett, de ezt Truman és Eisenhower (rájuk jellemzően!) megakadályozták (22/216).

Churchill még 1944 szeptemberében is remélte, hogy Magyarországot a nyugati szövetségesek legalább részben megszállhatják (28/II/30-31). Természetes, hogy ezek az elmondottak rendkívüli mértékben hatottak és befolyásolták a magyar államvezetést. Éppen ezekre tekintettel megdöbbenő, hogy akadt még valami magyarul beszélő propagandista, aki a "Mauks akció" című könyvében szemére merte vetni - még hozzá gúnyolódva - a

kormányzónak és fiának - Miklósnak – és vitéz Bornemisza Félixnek (a két utóbbi 1944. október 15. után Mauthausen foglyai!), hogy "amatőr" módon politizáltak és még Barcza György követünk is meg merte kockáztatni megállapítását ("hősiességéhez mérten" természetesen már a külföldön!), hogy Horthy "politikailag korlátolt volt!"¹² Ezt a megállapítását egy esetben szinte még el is tudnám fogadni: hogy Barczát - sajnos - követnek nevezte ki. A továbbiakban pedig vizsgáljuk meg a cikkíró szaklaikus véleményét az otrantói zárról. Tudásunk ugyanis abból a célból, hogy Horthy érdemeit lecsökkentse, hamar a zárról is fölényesen és lebecsmérlően nyilatkozik. Azt írja, hogy "a zár önmagában nem volt különösebben hatékony, mert az egész háború alatt, becslés szerint, legfeljebb hat bűvárhajó esett áldozatul". Ezzel szemben a valóság az, hogy nem a zár volt "nem különösebben hatékony", hanem az áldozatok alacsony száma parancsnokaink kiváló szaktudását, vakmerő bátorságát és legénységünk remek tengerészmivoltát bizonyítja, amelynek segítségével a zárat át tudták törni. (Nem pedig "feltörni", nem volt az keménytojás vagy pénzszekrény - amint a szerző írja!) A zár egyetlen célja az volt, hogy a Cattaroban állomásozó osztrák-magyar és német szövetséges tengeralattjáróknak a Földközi-tengerre kifutását megakadályozza. A német tengerészet 1915-ben kezdte el a Nagy-Britannia elleni tengeralattjáró háborút. Ennek célja az volt, hogy Nagy-Britanniát minden utánpótlásától elvágja. A német tengerészeti vezérkar 1917- től korlátlan tengeralattjáró háborút jelentett, amelyben minden Nagy-Britanniába tartó hajót figyelmeztetés nélkül el kellett süllyeszteni. Az otrantói zár Nagy-Britannia egyik fő életterében, a Földközi-tengerben, Suez-en át India felé vezető útvonalat volt hivatva védeni. A zár fontosságát már az is mutatja, ahogy haditengerészetünk vezetősége annak megsemmisítését legfontosabb feladatának tekintette. Ennek az értelmében a zár ellen több akció következett. Az otrantói zár legjobb leírását Csonkaréti adja (3/95 köv.). Ellenségeinknek az értékelésére és egyben a zár fontosságára is jellemző, hogy annak tökéletesítése érdekében négy tengernagyi értekezletet tartottak: 1915. XI-II. 9-ig Párizsban, 1916. III. 2-től 9-ig Maltán, 1916. őszén Torontóban. Ezekon döntöttek el, hogy a zárgőzösöknek 15 tmf. (kb. 28 km) szélességben kell őrizniük a szorost. Ettől északra 22 felfegyverzett hajó és 18 olasz torpedónaszád, ettől délre hasonló erőnek kell őrködni. Brindisiből, Valonából, Otrantoból és Korfuból olasz és francia repülők tartottak állandó tengeri megfigyelést. A zár rendkívüli fontosságát már az a tény is mutatja, hogy parancsnokságát egy brit tengernagya, Heneagera bízták. 1917. I. 21-től 24-ig a "Courbet" csatahajón tartották a negyedik tengernagyi konferenciát. Ezen elhatározták, hogy a zár mélységét 50 méterre kell mélyíteni és a zárat 80 tmf-re (kb.150 km-re) kell kiszélesíteni. Az óriási műszaki építménynek a rögzítésére 100 horgonyra volt szükség és azt 400 (!) bója tartotta a helyén. A zár nyugati végén 10 torpedóromboló, keleti végén ugyanannyi torpedónaszád őrködött. Mindezek mellett még kettő darab, léggömbbel felszerelt figyelő gőzös, a déli oldalon pedig számos tengeralattjáróvadász tartott állandó szolgálatot. Így nézett ki tehát a szerző által "nem különösebben hatékony"-nak említett zár, amelyre több mint 102 hadihajó vigyázott.

Még a laikusok is láthatják ezekből, hogy ez a zár milyen óriási akadályt jelentett a tengeralattjárók részére (3/95 köv.).

Mint mindegyik hadi vállalkozását, az otrantói zár áttörésének a lehetőségét is Horthy maga kezdeményezte. Elképzelését Konek Emil sorhajókapitány, a cirkálóflotta vezérkari főnöke dolgozta ki részleteiben. Az így bemutatott tervet Hansa parancsnokló tengernagy változatlanul elfogadta. A terv végrehajtására az Ö.H. "Novara" Ö.H. "Helgoland" és Ö.H. "Saida" cirkálót, az Ö.H. "Csepel" és Ö.H. "Balaton" torpedórombolót bocsátotta Horthy Miklós sorhajókapitány parancsnoksága alá. A csoport indulása előtt Konek szerint "elsőrendűen leleményes ötlete" volt Horthynak, hogy a három cirkáló főárbocát szálárbcra cserélték, mert az így előállott hajóárnyképet könnyen össze lehetett téveszteni az antant új vezérrombolóinak az árnyképével. (Az ügyes cselnek óriási haszna később remekül

beigazolódott.) (A késői szemlélő ezt a "taktikai cselet" Horthy ősi magyar származásából eredően az ősi magyar hadműveletek cselvetésének tengeri-, modern alakjaként tekinti.) A gondolatmenet kettős értékű volt: ha kisebb egységekkel találkozának, az ellenség mindenképpen igyekeznék elmenekülni. Ha viszont túlerővel, az lebecsülné a mi erőnket és ez csak a mi előnyünket szolgálná. A bekövetkezett órákig tartó ütközet is bizonyítja, hogy Acton tengernagy tényleg felült Horthy ötletének, mert az összecsapáskor a mi cirkálóinkat rombolónak tartva azokat már csak akkor ismerhette fel, amikor lobogóshajója, a "Dartmouth" már egypár súlyos találatot kapott. Avállalkozás végrehajtásához a cirkálóflotta parancsnoksága részletes utasítást adott ki a cirkálókra, a jelentésekre, a biztosításra, a rombolókra, a tengeralattjárókra és a támogatásra vonatkozóan. Ebben a tengeralattjárók parancsot kaptak, hogy lehetőleg sokat, a cirkálók pedig keveset rádiózzanak, hogy az ellenség ne tudja betájolni hajóink helyzetét. 1917. évi május hó 14-én kifutott a cirkálóink tájékoztatására megfigyelést végző "Csepel" és "Balaton" romboló 18 h 20 m-kor Cattaroból. Déli útirányban haladva május 15-én 3 h-kor egy Sta Maria die Leuca irányában haladó hajókísérettel találkoztak. Ez az olasz "Borea" rombolóból és három gőzösből, a "Carroccio", "Veritá" és a "Bersaglieri" gőzösből 208 állott. A "Csepel" 1000 m-ről megnyitotta a tüzet a "Borea" ellen. Már a második gránátja széttepte a hajógép főgőzvezetékét. A romboló fekvé maradt. Ezalatt a "Balaton" első gránátja lángba borította a "Carroccio"-t. A következőkben a mi két rombolónk egyesített tüzében a "Borea" kazánjai is telitalálatot kaptak. Mivel sorsa beteljesedettnek látszott, mindkét rombolónk a "Veritá"-t támadta meg. Ez is súlyos károkat szenvedett. A "Bersaglieri"-nek súlyos sérülései ellenére is sikerült elmenekülnie. A "Borea" 5 h 30 m-kor elsüllyedt. A "Csepel" és a "Balaton" Valona irányában haladt tovább, majd azt elhagyva Saseononál már észlelték az ellenség hajóinak a füstjét. Innen 15 tmf-re Ny felé elérték a cirkálók találkozási pontját. Onnan 25 csomóval továbbfolytatva útjukat Brindisi felé haladtak, annak megállapítása céljából, hogy vannak-e ott ellenséges hajóegységek? 7 h 30 m-kor ellenirányba fordulva és Punta d'Ostro felé haladva cirkálócsoportunktól hátféloldalon kb. 20 tmf-re voltak. 7 h 15 m-kor DNy-ről árboccsúcsok és három cirkálókémény tűnt fel: a brit "Darthmouth" és a "Bristol" cirkáló, meg az olasz "Aquila", mellettük pedig az olasz "Antonio Mosto", "Rosalino Pilo", "Simone Scbialfino" és az "Acerbi" romboló. Actor Alfredo olasz ellentengernagy lobogója a "Darthmouth" cirkálón lengett. Rombolóink az ellenség közeledtét nyomban jelentették rádión a "Novará"-nak, majd 29 csomóval Dulcignora vettek irányt. A rombolóinkat elérő olasz "Aquila" 8 h 15 m-kor nyitotta meg ellenünk a tüzet, amit a mieink 900-1100 m-ről viszonzottak. A "Csepel" egy lövése az "Aquila" kazánházában robbant. A kazánok kiestek, a hajó fekvé maradt. Két rombolónk ezután 9 h-kor elérte Kap Palit. A "Darthmouth" és a "Bristol" gyorsan KÉK irányba fordult, hogy elvágják rombolóink útját. A "Simone Schiaffino" és az "Antonio Mosto" Kap Pali felé, az "Acerbi" és a "Rosalino Pilo" pedig Kap Rodoni felé vett irányt. Rombolóink elérték mindezek ellenére Durazzo védővezetét, parti ütegeink tüze pedig elzavarta az ellenséges üldöző hajókat.

Lássuk most ezek után, hogy mi történt a "Novara" csoporttal, miután parancs szerint május 14-én 19 h 45 m-kor kifutott Cattaroból. A cirkálók május 15-én reggel a kapott parancs szerint szétváltak. Hála árbocaik megváltoztatásának, a zárhajók rései között felismerés nélkül áthaladva, D-ről É-i irányba kanyarodva megnyitották tüzüket a zárgőzösök ellen. A tüzet először 800 m-ről a "Helgoland" nyitotta meg. A cirkálók 14 zárgőzöst elsüllyesztettek és hármat súlyosan megrongáltak. A zárhajók személyzetéből 50 fő elesett és a mieink 72 foglyot ejtettek. A "Novara" csoport az egyesülés után 7 h-kor felvette az első érintkezést az ellenséggel, mégpedig az olasz "Carlo Mirabello" felderítővel és három francia rombolóval, nevezetesen a "Commandant Riviére", "Bisson" és "Cimiterre"-vel. Rövid, mindkét félre eredménytelen tűzharc után ezek hátramaradtak és cirkálócsoportunkat kb. 8000 m távolságban nyomdokvonalban követték. Punto d'Ostro irányában haladva cirkálóink kb. 8

és 9 óra között ellenséges repülőtámadásokat kaptak. Ezalatt károsodást nem szenvedtek el. Egyedül a "Helgoland" kormánylapátján lazult meg néhány szegecs. 8 h 45 m-kor távoli füstoszlopokat észleltek és ekkor Horthy csoportparancsnok Cattaróban, a "Sankt Georg" csatacirkálóra, a megbeszélés szerint a következő rádiótávíratot küldte: "8 h 50 m saját egységeink a 607 mezőben, valódi útirány 25°, 25 csomó. Előttünk ellenséges cirkálók a szemhatár alatt. A kifutás eredménnyel kecsegtet." Ekkor Horthy egyenesen az ellenségre vett útirányt. Az ellenség, a "Dartmouth" és "Bristol" cirkáló, valamint az "Antonio Mosto" és az "Acerbi" 15 cm-es ágyúikkal 10 000 m-ről nyitották meg a tüzet. Mivel a mi cirkálóinknak a 10 cm-es ágyúi ilyen messzire már alig vagy nem tudtak hordani, Horthy a tengeri hadviselés történetében először ködöt fejlesztetett. Ennek védelme alól kifutva - számítása jól bevált - az ellenséget már csak 4500 m-re találta maga előtt. A nyomdokvonalban futó cirkálóink sorrendje most így alakult: "Novara", "Saida", "Helgoland". Az addig a cirkálóink nyomdokvonalában haladó "Carlo Mirabello" csoport is hajóink hátféloldalára tört elő, aminek következtében a cirkálóknak egyszerre két oldalra kellett tüzelniük. Így fejlődött ki a kb. 300° útiránynál egy párhuzamos tüzérségi párbaj. A mi 10 cm-es tüzérségünk hatását az ellenség 15 cm-es tüzérségének a hatása messze felülmúlta. Az első találatot a "Helgoland" orra kapta. 1 tengerésze hősi halált halt. A tengeri hadászat elveinek megfelelően az ellenség a "Novara" parancsnoki hídjára irányította össztüzét. A parancsnoki hídnak a találatára következtében azon nyomban elesett Szuborits Róbert I. tisztkorvettkapitány. Az ezenközben megjelent repülőink bombázásának hatására az ellenséges hajók kénytelenek voltak váltakozó útiránnyal, cikk-cakkban futni és ennek következtében tüzelésük az előzőkhöz képest kissé eredménytelenebb lett. Egy másik gránátalálat, amely a híd mögött robbant, súlyosan megsebesítette Horthy sorhajókapitányt. Dr. Arbesser sorhajóorvos szerint odaérkezésekor Horthy már egy vértócsában feküdt, arca és kezei a lőportól feketék, nadrágja félig elégett és rongyokká szakadt, mindkét alszárát szétmarcangolták a gránátzilánkok, ruhája még parázslott. Miután a megszenesedett rongyokat is eltávolította, Horthy magához tért. De nyomban elhárította a morfium adását, mert mint mondotta: "Semmi morfium! Ezt még éber eszmélettel akarom végigcsinálni." Az ütközetet hordágyon tovább vezette. 10 h 30 m-kor a "Novara" kazánháza telitalálatot kapott, 10 perc múlva a cirkáló fekvé maradt. A két másik cirkáló ekkor tüzével a "Novará"-t akarta védeni és azt főleg a "Dartmouth"-ra irányította. A rendkívül súlyos helyzetben a "Saida"-nak sikerült a "Novará"-t vontába venni. Mindenki óriási meglepetésére az ellenség hirtelen irányt változtatott, dél felé fordult és elhagyta a csatateret. Ekkor tűntek fel az Acton által már korábban odarendelt segéderők: a "Marsah", "Carlo Alberto Racchio", "Impavido", "Indonito" és az "Indisidioso" romboló. Ekkor kb. 8800-9000 m-ről ismét megindult a tűzpárbaj. A "Carlo Alberto Racchio" még megkísérelt 7500 m-ről egy egyéni támadást, ez azonban cirkálóink heves tüzelése következtében összeomlott. Mivel pedig ekkor már északról feltünteti a Hansa ellentengernagy parancsnoksága alatt álló hajóink, a "Sankt Georg" páncélos cirkáló, a "Tátra", a "Warasdiner" romboló és a "Tb.84", "Tb.88", "Tb.99" és "Tb.100" torpedónaszád, velük egyesült Horthy hajócsoportja 12 h 25 m-kor. Cattaroi útirányt vettek, ahova a torpedónaszádok örködése közepette meg is érkeztek.

Az Entente lövegekkel, azaz 13 db. 15.2 cm-es, 9 db. 12 cm-es, 38 db. 10 cm-es és 52 db. 7 cm-es, összesen tehát 112 lövegével szemben összesen 30 db, azaz 27 db. 10 cm-es és 3 db. 7 cm-es osztrák-magyar löveg állott szemben. A Horthy vezette "Novara" csoport tehát durván legalább háromszoros túlerővel szemben tudott győzni! (Martiny összeállítása) Megemléztendőnek véljük, hogy:

Ö.H. "Novara" parancsnoka: nagybányai Horthy Miklós sorhajókapitány,

Ö.H. "Helgoland" parancsnoka: Erich Heyssler sorhajókapitány,

Ö.H. "Saida" parancsnoka: lovag Ferdinand Purschka,

"Csepel" parancsnoka: herceg Johannes von und zu Lichtenstein fregattkapitány,

"Balaton" parancsnoka: Morin Franz korvettkapitány volt.

Miután láttuk a nagyvonalakban leírt csata lefolyását, érdemes elolvasnunk Konek Emil altengernagynak - az osztrákmagyar haditengerészet tengernagyi törzskari főnökének - a csatára vonatkozó analízisét. Eszerint a ködből kibukkanás után 4500 méterről sikerült Horthy számításának megfelelően több érzékeny találatot elhelyezni a "Dartmouth"-on. Ezek Acton harci kedvét rögtön lehűtötték. Horthy állandóan támadó magatartása defenzívába szorította őt. Mivel Horthy így járt el, mintha ő lenne az erősebb és taktikailag a "closér action"-t, a gyengébbnek legjobban megfelelő harcmodort választotta. Pedig anélkül, hogy bármilyen elítélő kritikát is jogosan kaphatott volna, a háromszoros túlerőre tekintettel a "Novara" és a "Helgoland" 32 tmf-es (kb. 59/6) sebességével a csatateret a lassúbb "Saida" feláldozásával nyugodtan elhagyhatta volna. Konek szerint azzal a lélektani jelenséggel állunk szemben, amit a történelemben mindig észlelünk, amelyben a gyengébb haderők vezére akarta a harcot felvenni - és győzött! Horthy ellenfelét nem ismerte, Actonnak még a nevét sem tudta, de erősebbnek érezte magát, győzni akart és győzött!

Bámulnivaló cikkíró a laikusnak a hihetetlen merészsége, hogy mint szárazföldi személy egy javakorabeli tengernagyról véleményt - és még hozzá milyen véleményt! - mer Acton tengernagyról mondani! "Tétován" és "túlzott óvatossággal" vezette hajóit... parancsára hajói sietősen távoztak... Pedig még egy órába beletelt volna, amíg az osztrák-magyar erősítés odaér... elinált a saját diadala elől... Persze, a dolog nem egészen így áll, amint azt az íróasztalnál egy laikus elképzei. Elsősorban is az a bizonyos "elinalás" nem is volt olyan nagyon sietős, mert "néhány felcsapó és összeomló vízoszlop még jelt adott az utolsó ellenséges gránátbecsapódásokról" - írja Horthy és tovább: "Acton túl nagyra tartotta a kockázatot, hogy harcot kezdjen a velük szemben fölényben lévő páncélos cirkálóinkkal..." - Bizony, ezek fölényben voltak, mert a "Sankt Georg" cirkálónak 2 db. 24 cm-es, 5 db. 19 cm-es és 4 db. 15 cm-es ágyúja volt a "Dartmouth" összesen 8 db. 15.2 cm-es ágyújával szemben. Konek megállapítása tehát reá is vonatkozhat, hogy a fölényre tekintettel nyugodtan elhagyhatta a csatateret anélkül, hogy bármilyen elítélő kritikát is lehetne ellene felhozni. Ha a cikkíró utánaszámolt volna, rájött volna, hogy nem egy órának, hanem csak 10 percnak kellett volna eltelnie, amíg páncélos cirkálónk az első lövést leadhatta volna! A szerző kritikája Acton tengernagyról tehát teljesen megfelel egy laikus helytelen megítélésének. Térjünk vissza most az ütközethez. Ennek egyenlege: súlyosan megsérült a "Dartmouth". A további harcokban már nem vehetett részt. Elsüllyedt a "Borea" romboló, a "Carruccio" és a "Verità" gőzös, a "Boutefeu" francia romboló. Elesett 17 és megsebesült 24 fő. A mi oldalunkon megsérült a "Novara", de egy hét múlva már ismét harcképes volt. Elesett 14 és megsebesült 31 fő. Az óriási anyagi áldozattal megszerkesztett otrantói zár pedig - a vállalkozás céljának megfelelően - hosszú időre használhatatlanná vált, tengeralattjáróink szabadon mehettek a Földközi-tengerre.

Zárókövetkeztetésként meg kell állapítanunk, hogy a szerző feltett kérdései megalapozatlanok, megállapításai helytelenek és nem méltóak egy akadémikushoz, mert 1. amint a leírtakból látható, a zár rendkívül fontos volt, a háborút hajsza híján eldönti tengeralattjáró harc eredményessége miatt;

2. kiépítésére jellemző, hogy

a) kiépítése érdekében négy tengernagyi értekezletet kellett tartani;

b) parancsnokságát egy tengernagyra bízta;

c) épségére 102-nél több hadihajó és repülőgép vigyázott;

3. teljesen téves a cikkíró megállapítása és semmi mást nem céloz, mint Horthy érdemeinek a kibővítését, hogy a két romboló tevékenysége elkülöníthető a vállalkozástól. Ebben feladatuk a felderítés, megfigyelés és tájékoztatás volt. Eközben elért bátor helytállásuk természetesen dicsőségükre szolgál és éppen kötelező feladatuk kiváló ellátását jelenti;

4. ugyancsak téves a cikkíró megállapítása, hogy a zár megsemmisítése nem hatott a tengeri háború sorsára. A zár megsemmisítése nagymértékben emelte a Nagy-Britanniát hajszal híján összeroppantó tengeralattjáró harc sikerét. A bekövetkező katasztrófából csak az USA erkölcsstelen beavatkozása mentette meg (lásd a "Lusitania" esetet!);

5. nem ismeretes olyan szakvélemény, amely az ütközetet nagyobb jelentőségűnek ismerte volna el a kormányzóvá választás után, mint azelőtt;

6. Horthy Miklós sorhajókapitány bátorságának, hősiességének és önfeláldozásának elbírálása tekintetében döntő, hogy

a) a vállalkozást önmaga kezdeményezte;

b) hősi bátorsága kifejezéseként háromszoros túlerővel feltűnő ellenséget meg sem kísérelte elkerülni;

c) a felbukkanó ellenségnek egyenesen nekiment;

d) hogy az ellenséghez közelebb kerüljön, még a tengeri hadviselésben először (!) ködöt is fejlesztett, holott közismert, hogy az ellenség mindig a parancsnoki hídra központosítja tüzét a parancsnokság megsemmisítése céljából;

e) nem igényel különösebb magyarázatot, hogy egy közvetlen közeli gránátrobbanás következtében bekövetkezett súlyos sebesülés, megégés, fél fülre megsüketülés, lyddit gázmérgezés és eszméletvesztés után a magához térített hogyan érezheti magát. Horthy mindezek után - részben még kábultan és vérvesztése miatt gyengén – nemcsak ismét átvette hajócsoportjának vezetését, hanem azt még győzelemre is vezette. A tengeri háborúk történetében egyetlen hasonló esetről tudunk: az abukiri csatában a "Tonnant" sorhajó parancsnoka, Dupetit Thouars hasonló súlyos sebesülés után tovább vezette hajóját;

f) hősiességének tárgyilagos elismerése a Mária Terézia rend káptalanja által neki adományozott rendi lovagkereszt;

g) Hősiességének külön bizonyítéka humanitása; nem törődve azzal, hogy a hajótöröttek mentése által sok és értékes

időt veszít el, vállalta, hogy a készenlétben álló ellenséges és túlerőben lévő hadihajók elérhetik őt és megsemmisíthetik!

h) A szerző nincsen tisztában azzal, hogy a hősiesség megítéléséhez egyáltalán nem szükséges a háború sorsát eldöntő vállalkozás, sem a haditény különleges nagysága. Haditengerészetünk Mária Terézia renddel kitüntetett tisztjei közül pl. lovag Georg von Trapp, vagy Rudolf Singule egy-egy cirkáló elsüllyesztése után kapta meg a rend lovagkeresztjét;

7. a szerző megállapítása, hogy "a kormányzó hadikitüntetései nem adnak kellő indokot erre (t.i. hogy Horthynak helye legyen a 100 legnagyobb magyar hős között), voltak még Horthynál szebben dekorált katonák is". A megállapítása csupán akkor állhatná meg a helyét, ha lenne olyan kitüntetett magyar, aki a Mária Terézia rend lovagkeresztjét kétszer kapta volna meg. Ez is csak annyit jelentene, hogy az a hős az első helyen állana a többi hasonló kitüntetett előtt.

Zárókövetkeztetésünket azzal fejezzük be, hogy tökéletesen egyetértünk leghatalmasabb ellenségünknek, az USA-nak 1933-1941 évben Budapesten akkreditált nagykövetének, Montgomerynek Horthyra vonatkozó megállapításaival: "...

nagyon is jó esze volt... erős hazafiasság, becsületesség és tisztesség jellemezte", továbbá: "Ez a világ jobb és tisztességesebb hely lenne, ha az angol nyelvű nemzetek vezetői csak egy kis részét mutatnák annak a bátorságnak, amelyről Horthy tanúságot tett, amikor meg nem alkuvó szavakkal ismertette Magyarország vádjait Németországgal szemben", továbbá: "Magyarország sziget lett a szovjet tengerben, mielőtt oázis volt Hitler sivatagában..."

Ezek után pedig megjegyezheti mindenki, hogy hazánkban, Magyarországon, mi magyarok (akiknek Trianon nagyon fáj), kit tartunk legnagyobb hőseinknek és kit nem, az a világon egyedül és kizárólagosan miránk tartozik és senki másra!

Felhasznált irodalom

(A szövegben található hivatkozások első száma az alanti művek sorszámát, a törtvonal utáni szám az oldalszámot jelöli. A közbevetett római szám a kötet száma)

1. Andorka Rudolf naplója, "A madridi követségtől Mauthausenig". Kossuth Könyvkiadó 1978. ISBN 963 09 0939 1
2. Bernáth László: "Derenk és Kenderes". "Népszava" 1997. 1. 8. 7. old.
3. Csonkaréti Károly: "Horthy a tengerész"
4. Daruvár, de, Yves: "A feldarabolt Magyarország". Balogh József kiadása, Luzern, Svájc, 1976
5. Doisy-Pelletier, Jan: "11 etait une fois une marine imperial et royal..." ("Cois Bleus" No. 2088 des julliet et 4. agout) 1990
6. Gosztonyi, Peter: "Miklós von Horthy, Admiral und Reichsverweser". Musterschmidt, Göttingen. 1973. - ISBN 3 7881- 0076-1
7. Gosztonyi Péter: "A kormányzó, Horthy Miklós". Téka Könyvkiadó ISBN 963 7357 79 3
8. Gosztonyi Péter: "A kormányzó Horthy Miklós és az emigráció". Százszorszép Kiadó, Budapest, 1992. ISBN 963 7673 05 9
9. Harasthi Éva: "Horthy Miklós - dokumentumok tükrében". Balassi Kiadó, Budapest, 1993 ISBN 963 7873 35 x
10. Hardy Kálmán interjúja Bokor Péterrel. "Magyar Hírek" XXXIV. évf. 1. szám. 1981. január 10. "A barikád két oldalán"
11. Hennyey, Gustav: "Ungarns Schicksal zwischen Ost und West". Lebenserinnerungen. - Von Hase und Kochler Verlag. Mainz. 1975. Ungarisches Institut. München ISBN 3-7758-0904-x
12. "Historia könyvek" - "Az 1944 év históriája" - Lapkiadó Vállalat. Budapest. - HU ISSN 963023-6060. 7-11. oldal
13. Hollós Ervin-Lajtai Vera: "Horthy Miklós a fehérek vezére". Kossuth Könyvkiadó 1985. ISBN 963 09 2682 2
14. Horthy Miklós: "Emlékirataim" - Európa-História Kiadó. 1990. ISBN 96307 5180 I. Sorozat ISBN 963 07 4905 x
15. "Hungary" MTI Media Data Bank. 1994. ISBN 963 7560 30 0
16. Juba Ferenc: "A magyar tengerészet nagyjai". Nemzeti Hőseink I Jubileumi dokumentumkötet. Kaposvár 1995. A Magyar Nemzeti Történelmi Társaság kiadványa. ISBN 96 3045 04. ISSN 1219 4034
17. Garasország és új nemzeti hőse, az admirális kormányzó (fehér lovon) c. cikk Kapu, 1996. 12. sz.
18. Kollek, Teddy: (Interjú): "Erinnerungen". ORF. Nachlese. Jänner 1992. Wien
19. "Lexikon des Zweiten Weltkrieges". Herausgegeben von Christian Zentner. Manfred Pawlak Verlagsgesellschaft mbH. Herrsching. ISBN 399i99 36i - 4 1977
20. Marine-Almanach 1918. Almanach für die K. u. K. Kriegsmarine. 1918. Kriegsausgabe. XXXVIII Jahrgang. Pola
21. Martiny, Nikolaus, von: "Bilddokumente aus Österreich-Ungarns Seekrieg 1914-1918." 2. Auflage. Band I-II. Akademische Druck- und Verlagsanstalt. Graz – Austria 1975. ISBN 3-201-00825-7
22. Málnási Ödön: "A magyar nemzet őszinte története". (Harmadik kiadás) A hídfő Baráti Körének kiadása 1987
23. Montgomery, John, Fournoy: "Magyarország a vonakodó csatlós". Zrínyi Kiadó, 1993. ISBN 963 327 206 8

24. Nemeskürthv István: "Búcsúpillantás". Szabad Tér, Budapest, ISBN 963 7810 757
25. "Pomorac" Nr. 19-20. (Übersetzung von Atimiral Grassberger) Koch, C., Method: "Die ersten Tage der Freiheit und Arbeit" (Ansprache an 31 . Oktober 1926)
26. Sokol, Hans, Hugo: "Österreich-Ungarns Seekrieg 1914-18". Akademische Druck- und Verlagsanstalt. Graz. Austria. 1967
27. Tirpitz, Alfred, von: "Erinnerungen". Leipzig - Verlag von K. F. Kochler 1920
28. Varga József: "Schuldige Nation oder Vasall wider Willen?" Band I-II. Wien 1989. Integratio. 1986. XVII, Verleger: Ernő Deák. 1200 Wien. Strom Str. 18-20/9/1
29. Zentner, Christian: "Der grosse Bildatlas zur Weltgeschichte". Unipart-Verlag. Stuttgart. 1982. ISBN 38122 01 070
212
A Lánchíd – 1945

DDr. cap. vitéz Juba Ferenc